

วิถีชีวิตคนทุ่งกุลาร้องไห้

People's ways of life in Thoong Kula-ronghai.

สุทัศน์ กองกริพย์¹
Sutat Gongsup¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบวิถีชีวิตคนทุ่งกุลาร้องไห้ โดยอาศัยวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์ การเกิดเมืองของกลุ่มชน ลาว เขมร จีนและกวยที่มีภูมิฐานถิ่น ก่อตัวตั้งบ้านตั้งเมืองจากการอพยพจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาวสู่ประเทศไทย จนกระทั่งกลายเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทย

วิถีชีวิตคนทุ่งกุลาร้องไห้มีความสัมพันธ์กับการจัดตั้งเมือง โดยถูกกระทำโดยรัฐเมื่อเป็นเมืองตามรูปแบบการจัดการปกครอง หัวเมืองภาคอีสาน เริ่มต้นจากเมืองสุวรรณภูมิเป็นเมืองที่มีการก่อตั้งช่วงสมัยปลายอยุธยา เหมือนเมืองอื่น ๆ เพราะการรับรู้ของรัฐไทย (ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา) รัฐไทยได้ยกฐานะเมืองสุวรรณภูมิเป็นเมืองประเทศราชสู่เมืองชั้นโทและแบ่งอาณาเขตออกเป็นเมืองชนบท (อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น เมืองเกษตรวิสัยเมืองพุทไธสง (อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์)และเมืองพนมไพร (อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด) เมืองทั้งหลายได้มาก่อตั้งบ้านรอบการตั้งถิ่นฐานครั้งที่ 2 แถบทุ่งกุลาร้องไห้โดยมีชุมชนอาศัยอยู่ตามลุ่มแม่น้ำมูล แม่น้ำชี และลำน้ำสาขาของแม่น้ำมูล เช่น ลำน้ำพลับพลาลำน้ำเสียวอันเป็นเสมือนสายโลหิตหล่อเลี้ยงสายโลหิตหลักอีสานตอนใต้ลุ่มแม่น้ำมูล เช่น ลำน้ำพลับปลา ลำน้ำเสียว อันเป็นเสมือนสายโลหิตหล่อเลี้ยงสายโลหิตหลักอีสานตอนใต้ลุ่มแม่น้ำมูล

กลุ่มชนชาวลาวช่วงหลังปี พ.ศ. 2443 ถูกเรียกว่า ไทยลาวประชากรหลักอยู่ภาคอีสาน ไทยเขมร และไทยกวย สู่ไทยจีน ได้สร้างวิถีชีวิตตามตนถนัดกล่าวคือ ชาวไทยจีนกลุ่มเดียวต้องอาศัยการดำรงชีวิตแบบการค้า การจัดการทรัพยากรสู่การเป็นนักการเมือง ส่วนชาวไทยอื่นได้รับผลกระทบจากการจัดการปกครองปรับปรุงตนตามครรลองจากยังชีพวิถีชีวิตอาศัยธรรมชาติสู่การค้าแรงงานและเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีธรรมชาติเป็นตัวกระตุ้นให้ดำเนินการจากชุมชนสู่สากลต่อไป

1 อาจารย์กลุ่มวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
1 Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences. Surin Rajathat University.

Abstract

This study aimed to examine people's ways of life in Thoong Kula-ronghai by investigating how Lao, Khmer, Chinese and Gui people established their towns. These people were found immigration from Laos People Democratic Republic to Thailand and gradually becoming part of Thai Kingdom.

The findings are follows: People's ways of life in Thoong Kula-ronghai to town establishment. The towns in this area were established according to the governing system of town establishment in Esarn Region. Suvannaphum was that Thai Kingdom near the area of The Chaopraya River was promoted and renamed 'Suvannaphum' which was a dependent town. There were also four other dependent towns comprising Muang Chonnabot (Chonnabot District, Khonkaen Province), Muang Kasetwisai (Kasetwisai District, Roi-et), Muang Bhuddhaisong (Buddhaisong District, Buriram Province), and Muang Panomprai (Panomprai District, Roi-et Province). All these towns later resettled in the area of Thoong Kula-ronghai near the Mool River, the Chee River and other branches of the Mool River such as the Puppla Watercourse and the Siew Watercourse which were like the small bleeding lines flowing to the main bleeding line in the southern part of the Mool River.

During the year 1900, the Loai Tribe was the main group in Esarn Region. This tribe, as well as Khmer, Gui, and Chinese earned livings according to their talents. Chinese people earned their livings on commerce and managed themselves to be political leaders. The lives of other groups were influenced by the governing system. They lived by clinging to nature and turning to involve with labor employment and sufficient economy. These people's lives were activated by nature from the community level to international level.

บทนำ

วิถีชุมชนแถบทุ่งกุลาร้องไห้ มีลักษณะสัมพันธ์กับสภาพทางภูมิศาสตร์ทางกายภาพ สร้างตำนานการอพยพผู้คนสู่การสร้างตัวตน โดยมีวัฒนธรรมของกลุ่มชนเป็นตัวกำหนดกรอบสืบสานรุ่นสู่รุ่นขับเคลื่อนโดยอาศัยเหตุการณ์ขับเคลื่อนจากฝ่ายใน การปรับตัวของชุมชน การกระทำของรัฐจากนโยบายสร้างเอกภาพทางการปกครองระดมเอกลักษณ์จากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาคสู่ชุมชน

ที่ตั้งบริบททางภูมิศาสตร์ทุ่งกุลาร้องไห้หรือทุ่งหลวง ที่ชาวบ้านเรียกขานสอดคล้องประสานเสมือนเป็นของชุมชน มีเนื้อที่วัดจากแนวตะวันออกถึงแนวตะวันตก ความยาวประมาณ 130 กิโลเมตร มีความกว้างจากทิศเหนือถึงด้านทิศใต้ ประมาณ 80 กิโลเมตร ประกอบด้วยจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2546 : 312-313)

ลักษณะทั่วไปเป็นแอ่งที่เชื่อมโยงจากบริเวณที่ราบพินายนายคลีคลายสูง ๆ ต่ำ ๆ เหมือนรูปพัดอันเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ภาคอีสาน มีแอ่งโคราชอยู่ตรงกลาง ชายขอบเป็นที่สูงแถบเทือกเขาพนมดงรัก คล้ายกันกระทั่งชาวเขมรเรียกบริเวณนี้ว่า ทะเลสาบชั่วคราว อันเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา ปลาที่ว่ายทวนน้ำมาวางไข่จากทะเลสาบเขมร ทะเลสาบเสียมราฐ บริเวณมดลูกของเอเชีย ทุ่งกุลาร้องไห้มีระบบนิเวศน์ที่สร้างแนวไหลของลำน้ำอันประกอบด้วยลำเลี้ยวน้อย ลำเลี้ยวใหญ่ จากลักษณะดังกล่าว ทุ่งกุลาร้องไห้ ลำน้ำได้พัดพาดินตะกอนมาทับถม

ทั้งในอดีตและปัจจุบัน (สุจิตต์ วงษ์เทศ 2546 : 313-318)

จากปลาสู่แหล่งเพาะปลูกข้าว ข้าวพันธุ์พื้นเมืองอาทิ ข้าวนางรวย ข้าวคง จนกระทั่งกลั่นกลายมาเป็นข้าวหอมมะลิแหล่งผลิตที่มีความต่าง อันเนื่องมาจากสภาพทางภูมิอากาศแบบมรสุม มีฝนเสมือนมรสุม คือไม่แน่นอน ฝนทิ้งช่วงบางปีทำให้ผลผลิตข้าวหอมมะลิมีโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ข้าวไม่สมบูรณ์มีผลต่อราคาของข้าวต่างกับข้าวหอมมะลิแถบทุ่งอยุธยา ที่มีลักษณะการเพาะปลูกข้าวแถบทุ่งมหาหลวง ศรีสะเกษ ยโสธร อดีตช่วงฤดูแล้งเป็นที่อาศัยของสุนัขจิ้งจอก การผลิตข้าวอาศัยพลังน้ำหรือเรียกว่า การผลิตแบบเอเชียติก ความอุดมสมบูรณ์มีเฉพาะฤดูฝนเหมือนคำพูดที่ว่า ภาคอีสานไม่แล้งในฤดูฝน ส่วนฤดูแล้งทุ่งน้ำอาจจะหมด อาจจะมีน้ำแห้งอยู่บ้างตามหนองน้ำ ส่งผลให้เกิดดินตกตะกอน มีน้ำพัดพาเป็นตะกอนดินเหนียวและทราย แนวโน้มค่อนข้างมาทางดินทราย คล้ายกับเทือกเขาพนมดงรักที่มีหินทราย (สุจิตต์ วงษ์เทศ 2546 : 313-318)

ช่วงฤดูแล้งมองเห็นดวงอาทิตย์สว่างไสวไม่มีสิ่งกีดขวางกัน (สุทัศน์ กองทรัพย์ 2536 : 20) หากนั่งอยู่บนเครื่องบินมองลงมาเห็นทุ่งสีเขียวของข้าวหอมมะลิ สีทองช่วงข้าวสุกสว่างช่วงฤดูแล้ง สลับหมุนเวียนเหมือนประวัติศาสตร์ เป็นวงกลมไม่มีจุดเริ่มต้นสิ้นสุดจำเป็นต้องมีพลังขับเคลื่อนโดยอาศัยวิถีของชุมชน เผ่าชนที่อาศัยที่เรียกว่า

ชาวกลาอันประกอบด้วย ชาวกลา เขมร ลาว และกวย สร้างวิถีชีวิตระหว่างกลาง ชาวจีนจนกระทั่งเรียกว่า เราคือคนไทย

การสร้างตัวตนชนทุ่งกุลาร้องไห้ เริ่มต้นจากชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ศรีศักดิ์ วัลลิโกดม สรุปความว่า ชุมชนมี 2 ระยะ คือ ระยะแรกมีการเลือกตั้งถิ่นฐานตามสภาพ 3 รูปแบบ ตามลุ่มน้ำท่วมถึง ที่ราบลุ่ม และบริเวณที่สูง ช่วงสมัยที่ชุมชนหรือหมู่บ้าน มีเครื่องปั้นดินเผา พบมากแถบบ้านเมืองบัว เกษตรวิสัย ร้อยเอ็ด บ้านโนนยาง ชุมพลบุรี สุรินทร์ เมืองเตา พัทลุงพิสัย มหาสารคาม คลอดจนบ้านดงพลอง สตึก บุรีรัมย์ จนกระทั่ง ยุคประวัติศาสตร์ (ธวัช บุญโหนดก. 2550 : 40) สรุปทุ่งกุลาร้องไห้ได้เริ่มรับวัฒนธรรมเขมร ทวาราวดีวัฒนธรรมเขมรสมัยอาณาจักรเจนละ ปรากฏหลักฐานปราสาทแถบทุ่งกุลาร้องไห้ จนกระทั่งวัฒนธรรมทวารวดีลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อาณาจักรลานช้างได้อพยพสู่บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ สู่ชุมชนการสร้างวิถีชีวิตชนทุ่งกุลาร้องไห้ ชาวกลาจากประเทศพม่า ชาวเขมรจากประเทศ เขมรเริ่มจากสร้างเมืองสุรินทร์ บ้านตาหยวก สุวรรณภูมิร้อยเอ็ด เขมรกลุ่มที่สองหลังจากการ สร้างปราสาทภาพหายไป จากประวัติศาสตร์ ชุมชนชาวกวย เมื่อเปิดผ่าน ประวัติศาสตร์ การรับรู้ของอาณาจักรไทยช่วงปลายอยุธยา จนกระทั่งร้อยรัดสู่อาณาจักรไทย เกิดการรับรู้ ชาวจีนได้เข้าสู่บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ เกิดการสร้างวัฒนธรรมตามกลุ่มชาติพันธุ์ชนชาว พื้นเมืองเขมร ลาว กลา สร้างตัวตนตามแบบ การตั้งถิ่นฐานตามแหล่งความอุดมสมบูรณ์

เช่น แอ่งแถบทุ่งกุลาร้องไห้ ส่วนชาวจีนนิยม ตั้งถิ่นฐานแถบศูนย์กลางการค้าเมืองสุวรรณภูมิ ร้อยเอ็ดโดยมีลักษณะเด่นตามอาชีพชนพื้นเมือง ประกอบอาชีพการเกษตร ชาวจีนประกอบอาชีพ การค้าตามแบบบรรพบุรุษ โดยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อสู่ยุคการค้าเสรี พ.ศ. 2398 (พรณี ฉัตรพลรักษ์ และคณะ. 2529 : 33)

สำหรับแถบทุ่งกุลาร้องไห้ เริ่มอพยพ มาจากเมืองร้อยเอ็ด มาตั้งถิ่นฐาน (อนุศักดิ์ สืบเหลาวงศ์. 2550 สัมภาษณ์ 20 กันยายน) ส่วนชาวพื้นเมืองเขมร ลาว กลา (อรรถ นันทจักร. 2542 : 4) ดำรงชีพแบบอาศัยธรรมชาติ ตลอดจนชาวกวยแถบทุ่งกุลาร้องไห้ (สมหมาย ชินนาค. 2529 : 24) มีความเชื่ออาศัยความ อ่อนน้อมถ่อมตน (มงกุฎ แก่นเดียว. 2529 : 8) จนกระทั่งมีความผสมกลมกลืนกัน เพราะนับถือผี ธรรมชาติคล้าย ๆ กัน (ไพฑูรย์ มีกุล. 2531 : 62-80) การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเมื่อเศรษฐกิจ เป็นตัวขับเคลื่อนวิถีชีวิตชนพื้นเมืองเดินทาง โดยอาศัยแม่น้ำคือการเดินทางน้ำหรือทางรถไฟ ส่วนทุ่งกุลาร้องไห้ ชุมชนทุ่งกุลาร้องไห้มีศูนย์กลางที่เมืองสุวรรณภูมิ มีชาวจีนอาศัยอยู่มาก เพราะประกอบการค้า การค้ามักตั้งอยู่ตาม เส้นทางคมนาคมการค้าแรกเป็นการค้า โดยทางเกวียน ความมั่งคั่งมีอยู่ในหมู่คนจีน เพราะชนพื้นเมือง ไม่นิยม สะสมเงินทอง มักทำบุญตามความเชื่อตามหลักพุทธศาสนา คือ เสียสละ ส่วนการติดต่อระหว่างชุมชน โดยอาศัยเกวียน ชี้นำร่อง ส่วนคนจีนมีการสะสม ทุนสร้างความมั่งคั่งตามระบบการค้า การเปลี่ยนแปลง ของประชาชนเริ่ม เมื่อปี พ.ศ.

2490 – 2502 โดยมีเศรษฐกิจทุนธรรมชาติ
ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2503 – ปัจจุบันเศรษฐกิจ
ยุคบุกเบิกสู่การพัฒนาโดยมีข้าวหอมมะลิ
เป็นตัวหลัก (ประสพสุข ฤทธิเดช. 2550 :
120) ชนพื้นเมืองจากเศรษฐกิจการค้า โดยเรี
มจากการแลกหรือเรียกว่าเศรษฐกิจ

ธารน้ำใจ เช่น ข้าวแลกเกลือ เกลือแลกปลา
เป็นต้น สร้างสายใยต่อกันแบบแบ่งปัน
มีสุขร่วมเสพมีทุกข์แบ่งปัน ชุมชนเดียวกัน
มีลักษณะเหมือนกัน แบ่งความรักให้กันและกัน
สร้างวัฒนธรรมข้าวเหนียว ชุมชนลาวและกวย
และวัฒนธรรมข้าวเจ้า ชุมชนเขมร ความมั่งคั่ง
ของข้าวเหมือนพูดว่าไม่อดตายเมื่อเข้าไปใน
หมู่บ้านอีสาน

วิถีชีวิตก่อนข้าวหอมมะลิ คือ
ข้าวพันธุ์พื้นเมือง เช่น ข้าวนางรวย ข้าวคง
ประเภข้าวค่อนข้างแข็ง เม็ดเล็ก น้ำหนักดี
เมื่อการค้าสมาคมกับเปลี่ยนวิถีชีวิตชนชาว
ทุ่งกุลาร้องไห้ เริ่มปรับบทบาทตามเศรษฐกิจ
โดยมีระบบราชการส่งเสริมการเพาะปลูกข้าว
เมื่อปี พ.ศ. 2417 คือการออกพระราชบัญญัติ
การจับจองที่ดิน เริ่มมีการกำหนดเขตที่ดินครอง
โดยรัฐการปรับตัวทางเศรษฐกิจ ภาคอีสานช่วง
ปี พ.ศ. 2488 เริ่มมีการใช้เงินตราในภาคอีสาน
ปี พ.ศ. 2500 – 2512 แถบทุ่งกุลาร้องไห้เริ่มมี
การอพยพเข้าไปเริ่มมีการเปลี่ยนมือการถือคร
องที่ดิน จนกระทั่งเริ่มเข้าสู่ยุคการปฏิรูปที่ดิน
พ.ศ. 2521 การค้าช่วงหลังการทำนา คือ
การค้าวัว ค้าควาย จนกระทั่งปี พ.ศ. 2472
มีการสร้างถนน รพชทุ่งกุลาร้องไห้ อาชีพ
หลังการทำนาหมดหนัานาประกอบอาชีพ

การค้าแรงงาน (เนียม จันทรี่สะคุ. 2549 :
สัมภาษณ์) มีการให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินปี พ.ศ. 2519
มีการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมปี
พ.ศ. 2524 มีการสร้างถนนแหล่งน้ำวิถีชีวิต
เป็นแบบการตลาดตามความต้องการของตลาด
มีสินค้าโอท็อป เช่น ผ้าไหมลายบ้านตาหยวก
เป็นต้น

วิถีชีวิตแถบทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นแบบ 2 ระบบ
การละเล็กลดสู่การเก็บกักตุนและหวังสร้างผล
กำไร ทุนเริ่มเปลี่ยนเมื่อทำทุกอย่างให้เป็นเงิน

เมื่อเศรษฐกิจเป็นพลังการขับเคลื่อน
ปัจจัยจากรัฐ ช่วยส่งให้ชาวจีนอาศัยพลังทาง
เศรษฐกิจทางการเมืองตลอดจนสังคมสร้าง
ความมั่งคั่ง เพราะบุคลิกของชาวจีนที่มีราก
เหง้ามาจากการค้า การค้าอาศัยสายเลือด
จากรุ่นสู่รุ่น วางรากฐานจากการเมืองท้องถิ่น
สู่การเมืองระดับชาติ ความมั่งคั่งสะสมทุน
ระดมทุน ส่วนชนพื้นเมืองทุ่งกุลาร้องไห้
ปรับตัวตามนโยบายของรัฐ หรือใช้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นที่สะสมสร้างวิถีชีวิตอยู่ต่อไป วิถีชีวิต
คนทุ่งกุลาร้องไห้เริ่มเปลี่ยนเด่นชัดเมื่อระบบการศึกษา
ตามแบบของรัฐเมื่อสร้างจิตสำนึกของ
ความเป็นไทยทำจากกระบวนการสะสมภูมิปัญญา
จนกระทั่ง ปี 2540 เศรษฐกิจตกต่ำกลับมาสู่
วิถีชีวิตคนทุ่งกุลาร้องไห้โดยมีนโยบายของรัฐ
พลเมืองที่ดีขับเคลื่อนต่อไปมีรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับทุ่งกุลาร้องไห้
2. เพื่อนำองค์ความรู้มาปรับต่อของคนทุ่งกุลาร้องไห้
3. เพื่อสร้างความมั่นคงทางจิตวิญญาณ

วิธีการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เชิงพรรณนาโวหาร โดยอาศัยการเก็บรวบรวมเอกสารทางราชการ ท้องถิ่นที่กลุ่มชนอาศัยอยู่บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ โดยใช้แนวทางการบรรณานุกรมข้อมูล ทำการตรวจสอบข้อมูล 3 เสียง การสัมภาษณ์ การสังเกตและเอกสาร เพื่อศึกษาวิจัยวิถีชีวิต คนทุ่งกุลาร้องไห้

ผลการวิจัย

ตำนานสู่ประวัติศาสตร์เมืองรายรอบ ทุ่งกุลาร้องไห้ ปรากฏตามตำนานเป็นทะเลมาเมื่อก่อนเก่า เพราะล่างอุดมด้วยเกลือ ได้กลายเป็นชื่อบ้านนาเมือง เฉากเช่น ตำนาน การเกิดเมืองแถบอีสาน เช่น “ดงจำเอน” “ดงแสนสี” และเป็นที่ตั้งหมู่บ้านแสนสี “ดงป่าหลาน” ปัจจุบันเป็นที่ตั้งอำเภอป่าหลาน ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ส่วนบวกลอย ปู กุ้ง ปลา ที่อาศัยอยู่ในทะเลได้ตายหมด แล้วส่งกลิ่นเหม็นฟุ้งไปถึงนาสิกของพระอินทร์ บนสวรรค์ชั้นฟ้า พระอินทร์ทนไม่ไหว จึงส่งให้พระอินทร์ผัวเมีย ลงมากิน หอย

ปู กุ้ง ปลาในทะเล นกอินทรีได้ถ่ายมูลไว้ เป็นกองใหญ่ ซึ่งปัจจุบันชาวบ้าน เรียกว่า “โพนขึ้นก” ปรากฏอยู่ที่กลางทุ่งกุลาร้องไห้ ในเขตตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

สุวรรณภูมิเมืองเดิมแห่งทุ่งกุลาร้องไห้ เมืองที่ตั้งมีเจ้าเมืองท้าวเชียงและท้าวกัน ในปี พ.ศ. 2231 ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระรัตนวงศา เจ้าเมืองตามประกาศในสุวรรณภูมิ ปัจจุบัน มีฐานะเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด

สรุปและข้อเสนอแนะ

เมืองสุวรรณภูมิมีความสำคัญในส่วนหนึ่งของเมืองทางด้านเหนือของลุ่มแม่น้ำมูล โดยมีบริเวณที่ตั้งเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์เสมือนทะเลสาบข้าว ทุ่งข้าวหอมมะลิ มีความสำคัญตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์สู่สมัยประวัติศาสตร์ การก่อตั้งบ้านเมืองแถบภาคอีสาน เริ่มจากประชาชนอพยพจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเข้าสู่ที่ราบบริเวณกว้างขอพระบรมอนุญาติตั้งบ้านเมือง โดยมีรูปแบบการจัดการปกครองแบบเดียวกับ เมืองลาว โดยมีรัฐดูแลกำกับแบบหลวม ๆ มีเมือง นครราชสีมามาคอยกำกับดูแลเมืองต่าง ๆ กระทั่งเมืองสุวรรณภูมิกลายเป็นเมืองศูนย์กลางของทุ่งกุลาร้องไห้เมืองสุวรรณภูมียังมีความผูกพัน กับเมืองสุรินทร์ในฐานะประชาชนกลุ่มไทยเขมรได้อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งสร้างบ้านตาดหอยกเป็นร่องรอยกลิ่นอายวัฒนธรรมเขมรแต่มีจุดของการดำรงชีพ ให้มีความสงบสุข สู้ชาวไทยกวยแถบรอยต่อของทุ่งกุลาร้องไห้

ในอาณาบริเวณที่เรียกว่า ท่งราศีไศล จนกระทั่งเมื่อตั้งเป็นเมืองชาวไทยจีน ได้เริ่มจับจองการค้า โดยเฉพาะการค้าข้าว และการค้าที่เกี่ยวข้องกับทุ่งกุลาร้องไห้ จวบจนปัจจุบัน การปรับเปลี่ยนของกลุ่มชนยังได้รับผลกระทบจากรัฐ มีการปรับตัวอย่าง มีรู้จักจบสิ้นตามกระบวนการสร้างความเป็นรัฐไทย

หนังสืออ้างอิง

ธวัช ปุณโณทก. (2550). **อักษรธรรมอีสาน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เนียม จันสระคู. (2549, เมษายน 2540). ชาวบ้าน. **สัมภาษณ์. ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้**.

กาฬสินธุ์ : กาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์. สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณี ฉัตรพลรักษ์ และคณะ. (2529). **สังคมจีนในประเทศ : ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์**.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มูลนิธิตำราสังคมศาสตร์.

ไพฑูรย์ มีกุล. (2531). **การพัฒนาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรป่าดง**. นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มงกุฎ แก่นเดียว. (2529). **แซมชาย**. สุรินทร์ : โรงพิมพ์ศิริรัตน์การพิมพ์.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2546). **ทุ่งกุลาร้องไห้ 2500 ปี จากเริ่มแรกเริ่มล้าหลังถึงยุคมั่งคั่งข้าวหอม**. กรุงเทพฯ : มติชน.

สุทัศน์ กองทรัพย์. (2536). **ความสำคัญของหัวเมืองขุขันธ์ สังขะ และสุรินทร์ ระหว่าง**

ปี พ.ศ. 2302-2450. ปริณูณานิพนธ์ กศ.ม. (มหาสารคาม). : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมหมาย ชินนาค. (2529). **ผีปะกำ : คติความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษของชาวไทย-กวย (ล่วย)**

เลี้ยงช้าง จังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หอสมุดแห่งชาติ. **พงศาวดารกรุงศรีอยุธยา** เลขที่ 222/จศ.. 801-803.

อนุศักดิ์ สืบเหล่าวงศ์. (2550. กันยายน 20). **ชาวบ้าน. สัมภาษณ์**.

การประชุมกลุ่มย่อย ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์